

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра фінансових технологій і підприємництва

«До захисту допущено»
Завідувачка кафедри, д.е.н., проф.
_____ Лариса ГРИЦЕНКО
« _____ » _____ 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістр

зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування
освітньо-професійної програми «Фінанси» / «Фінанси і аудит підприємництва»

на тему: Управління капіталом банку в умовах цифрової трансформації та регуляторних змін

Здобувача групи Ф.м-31 Рибальченка Вячеслава Володимировича

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Вячеслав РИБАЛЬЧЕНКО

Керівник

к.е.н, старший викладач Ганна САЛТИКОВА

Суми 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра фінансових технологій і підприємництва

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувачка кафедри, д.е.н., проф.

_____ Лариса ГРИЦЕНКО

«___» _____ 202__ р.

ЗАВДАННЯ

до кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня магістр

Здобувача групи Ф.м-31 інституту бізнесу, економіки та менеджменту спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування Рибальченка Вячеслава Володимировича

Тема роботи: Управління капіталом банку в умовах цифрової трансформації та регуляторних змін

Затверджено наказом по СумДУ № 1058-VI від «17» жовтня 2024 р.

Термін здачі здобувачем завершеної роботи «02» грудня 2024 р.

Вихідні дані до роботи: нормативні й законодавчі акти, матеріали статистичної звітності, інструкції та положення, матеріали монографій, періодичних видань, підручників і навчальних посібників, дані фінансової звітності суб'єктів господарювання, організацій та установ тощо.

Зміст основної частини роботи (перелік питань для розроблення):

Поняття та структура банківського капіталу: теоретичні підходи та сучасні тенденції. Цифровізація у банківському секторі та її вплив на управління капіталом. Регуляторні зміни та їхнє значення для управління капіталом банків в умовах цифрової трансформації. Оцінка структури та динаміки капіталу АТ «Банк Альянс». Вплив цифрових інновацій на показники капіталу та операційну ефективність банку. Аналіз впливу регуляторних змін на управління капіталом банку та відповідність вимогам капіталізації. Напрями оптимізації структури капіталу в умовах цифровізації. Пропозиції щодо посилення управління капіталом з урахуванням сучасних регуляторних вимог.

Дата видачі завдання: «18» жовтня 2024 р.

Керівник к.е.н, старший викладач Ганна САЛТИКОВА

Завдання прийнято до виконання «18» жовтня 2024 р.

Вячеслав РИБАЛЬЧЕНКО

ABSTRACT

of the qualification paper for the educational degree of master
on the topic:

Bank capital management in the context of digital transformation and regulatory
changes

Rybalchenko Viacheslav Volodymyrovych

The main content of the qualification paper is set out on 35 pages, including a list of 31 references. The paper contains 5 tables, 5 figures, and 3 appendices.

Relevance of the qualification paper topic. In the current conditions of rapid digitalization of the economy, the banking system faces numerous challenges, including increased regulatory pressure, integration of new technologies and the need to adapt to international standards. Capital management is becoming a key tool to ensure banks' stability, competitiveness and compliance with new requirements. The introduction of digital innovations, such as process automation, mobile platforms and electronic services, opens up significant opportunities for optimizing the capital structure and increasing the efficiency of operations.

At the same time, current realities, including regulatory changes introduced in the context of Ukraine's integration into the European financial area, and wartime challenges require banks to adopt new approaches to capital management. This is especially true for Bank Alliance JSC, which, as a representative of the Ukrainian banking sector, must adapt to difficult economic conditions and ensure its sustainability.

Thus, the study of methods and strategies of bank capital management is an important step to identify ways to improve the financial stability of the banking system of Ukraine, which is of significant practical and theoretical interest in the context of digital transformation and regulatory changes.

The purpose of the qualification paper. The purpose of the paper is to develop recommendations for improving the bank's capital management in the context of digital transformation and increasing regulatory requirements, in particular, taking into account the peculiarities of the functioning of the banking system of Ukraine. In today's world, the introduction of innovative technologies, automation of management processes,

integration of artificial intelligence and analytical platforms are important components of capital process optimization. At the same time, the growing regulatory pressure caused by the tightening of international standards, such as the Basel IV Accords, complicates the activities of banks and requires new approaches to adaptation.

The purpose of the study is to identify the most effective capital management tools that can ensure banks' resilience to external and internal risks, increase their competitiveness and meet modern capitalization standards. Particular attention is paid to the analysis of the practical implementation of digital innovations, such as automated risk management systems, customer identification, and mobile services, which allow to increase the efficiency of the bank's operations.

The study also aims to identify the interrelationships between digital technologies, regulatory policy changes, and the bank's financial stability. This allows us to assess potential risks and develop strategies that will help improve the efficiency of capital management and ensure the stability of the Ukrainian banking system in the face of global changes.

Research methods. Various methods of analysis were used in the course of the study:

1. Scientific abstraction to generalize concepts and theoretical approaches to capital management.
2. Logical and historical method to determine the evolution of approaches to capital management in the banking sector.
3. Logical generalization to formulate the main conclusions and proposals.
4. Comparative analysis to assess the impact of digitalization and regulatory changes on the banking systems of different countries.
5. System analysis to determine the relationships between bank capital, regulatory requirements, and economic conditions.
6. Tabular and statistical analysis to process the financial data of JSC Alliance Bank.

The main result of the paper. In the course of the qualification paper, a number of important results were achieved aimed at improving the capital management of banking

institutions in the context of digital transformation and regulatory changes. Based on the analysis of modern scientific approaches, the main theoretical aspects of capital management were systematized, the key factors affecting the financial stability of banks were identified, and the role of digitalization in this process was revealed.

First, a critical analysis of the impact of digital innovations on banking activities, in particular on the capital structure, was conducted. The study confirmed that digitalization helps to optimize operational processes, reduce costs, and increase the efficiency of capital use. For example, the introduction of automated risk management systems allows banks to respond more quickly to internal and external threats, which reduces the riskiness of assets and increases the return on capital.

Secondly, the author analyzes regulatory changes that affect the capital management of banks. Using the example of Bank Alliance JSC, the compliance of the bank with the requirements of international standards, such as the Basel III Accords, is studied. It is shown that the integration of regulatory norms into the bank's activities ensures an increase in financial stability, while contributing to the improvement of its reputation in the international market.

In addition, it is determined that the use of modern financial technologies, such as electronic services, automated data analysis platforms, and digital risk forecasting tools, can significantly improve the quality of capital management. These technologies help to ensure transparency of financial transactions, improve communication with customers, and increase the bank's competitiveness.

The practical significance of the paper is to develop recommendations for improving the capital management processes of banks, in particular, the introduction of digital technologies and optimization of the capital structure. The results can be used as a basis for the formation of new approaches to risk management and capitalization of banking institutions, as well as for the adaptation of internal bank regulations to current market conditions.

Keywords: bank capital, digitalization, capital policy, regulatory requirements, digitalization, capital analysis.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ БАНКУ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ТА РЕГУЛЯТОРНИХ ЗМІН	7
1.1 Поняття та структура банківського капіталу: теоретичні підходи та сучасні тенденції	7
1.2 Цифровізація у банківському секторі та її вплив на управління капіталом ..	11
1.3 Регуляторні зміни та їхнє значення для управління капіталом банків в умовах цифрової трансформації.....	16
2 АНАЛІЗ КАПІТАЛУ АТ "БАНК АЛЬЯНС" В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ТА РЕГУЛЯТОРНОГО ВПЛИВУ ЗА 2019–2023 РОКИ.....	21
2.1 Оцінка структури та динаміки капіталу АТ "Банк Альянс"	21
2.2 Вплив цифрових інновацій на показники капіталу та операційну ефективність банку	26
2.3 Аналіз впливу регуляторних змін на управління капіталом банку та відповідність вимогам капіталізації	32
3 РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ АТ "БАНК АЛЬЯНС" В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ТА РЕГУЛЯТОРНИХ ЗМІН.....	35
3.1 Напрями оптимізації структури капіталу в умовах цифровізації	35
3.2 Пропозиції щодо посилення управління капіталом з урахуванням сучасних регуляторних вимог	37
ВИСНОВКИ.....	42
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	45
ДОДАТКИ.....	49
ДОДАТОК А - ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ АТ «АЛЬЯНС БАНК» ЗА 2019-2023 РР	49
Додаток А1 - Звіт про фінансовий стан (Баланс) за 2019 - 2023 рр.	49
Додаток А2 - Звіт про прибутки та збитки за 2019 - 2023 рр.....	50
Додаток А3 - Звіт зміни у власному капіталі про за 2019 - 2023 рр.....	51

ВСТУП

Курс на стрімку діджиталізацію фінансового сектору та зростання його регуляції вносить постійні корективи в управління банками капіталом, та змушує їх знаходити нові шляхи у підтриманні його стійкості, ефективності та конкурентоспроможності.

Нові технології завжди дозволяють впровадити нові сервіси для усіх видів клієнтів, що також відкриває перед банком широкий спектр можливостей для удосконалення процесів ризик-менеджменту, зростання операційної ефективності та загального покращення оптимізації процесів.

В той же час, задля збереження стабільності та надійності банківської системи державою запроваджуються і нові регуляторні вимоги. Саме тому актуальності набуває питання нових підходів управління капіталом, адже саме він і дає банку здатність майже безпроблемно пройти процес адаптації до нових реалій та забезпечити власну «подушку безпеки» на випадок непередбачуваних ризиків.

Актуальність теми дослідження зумовлена потребою у адаптації банківської системи та конкретно узятих банків до сучасних умов фінансового ринку, де цифрові інновації стали одним з найбільш пріоритетних напрямів діяльності.

Також необхідно дослідити комплекси заходів, що вживають банки у відповідь на зростання кількості регуляторних стандартів, що зростають пропорційно до росту рівня діджиталізації фінансової сфери. Також дуже важливо дослідити рівень впливу на банківську систему нових регуляцій, що запроваджені в умовах військового стану, та відповідні процеси банку, що направлені на забезпечення балансу та стабільності.

Питання управління капіталом банками України набуває особливо важливого значення з огляду на запровадження нових технологій, які змінюють структуру капітальних процесів, а також на необхідність відповідності вимогам Базельських угод, зокрема Базель IV.

Вибір теми дослідження. Вибір теми дослідження також обумовлений необхідністю детального аналізу фінтех інновацій а процеси та заходи управління банківським капіталом, а саме як вони впливають на спроможність банків протистояти новим ризикам та водночас підвищувати свою стабільність та стійкість.

Для практичного та більш предметного аналізу реагування банку на нормативні зміни та рівень адаптації до цифрових інновацій було обрано АТ "Банк Альянс".

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження виступає сукупність економічних відносин, що виникають у процесі управління капіталом банку в умовах цифрової трансформації та регуляторних змін. Ці відносини охоплюють взаємодію між банком, його клієнтами, регуляторними органами та іншими учасниками фінансового ринку, спрямовану на забезпечення стабільності, ефективності та адаптивності капіталу банку до нових викликів цифровізації та змін у нормативно-правовій базі.

Дослідження об'єкта дозволяє визначити, як сучасні виклики – зокрема необхідність впровадження цифрових рішень та забезпечення відповідності регуляторним стандартам – впливають на формування капітальної стратегії банку, його фінансову стабільність і спроможність виконувати свої зобов'язання.

Предмет дослідження. Предмет дослідження – це процеси менеджменту капіталу, що включає як проведення аналізу капітальних структур банку, так і заходи з забезпечення відповідності банку та його показників нормативним вимогам. Головний фокус націлений на процес адаптації капітальних процесів новим трендам у цифровізації та постійним змінам у регуляторних вимогах.

Мета дослідження. Метою роботи є визначення методів протидії банками сучасним викликам на основі дослідження змін в управлінні капіталом банку під впливом цифрових інновацій та змін в регуляторній системі.

Досягнення мети дослідження передбачає виконання наступних завдань:

- розгляд та визначення основних теоретичних підходів до управління капіталом банку в умовах цифрової трансформації;

- дослідження рівня впливу актуальних регуляторних стандартів, в тому числі Базель IV, на капіталізацію банків;
- аналіз практичних аспектів запровадження цифрових інновацій на рівень підвищення ефективності управління капіталом;
- узагальнення підходів оцінки відповідності капіталу банку сучасним нормативним вимогам;
- розробка шляхів удосконалення процесів та заходів з управління капіталом в умовах поєднання цифрових інновацій та регуляторних стандартів.

Методи дослідження. Дослідження та обробка матеріалів в рамках роботи відбувалась на основі різних методів як наукова абстракція, логіко-історичний метод, логічне узагальнення, порівняльний аналіз, системний аналіз, табличний аналіз, статистичний аналіз.

Інформаційна база дослідження. Фінансова звітність АТ «Банк Альянс», нормативні документи Національного банку України, міжнародні стандарти капіталізації, особливо вимоги Базель IV, а також сучасні наукові публікації про актуальні питання управління капіталом у цифровому світі є частиною інформаційної бази дослідження.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота поєднує у собі три основні розділи – теоретичний, аналітичний та конструктивний.

Перший розділ присвячений дослідженню теоретичних підходів до визначення поняття «капітал банку». Досліджено сучасні теорії та трактування проблематики впливу цифровізації на зміну капітальної політики банку.

В розрізі другого розділу був проведений аналіз фінансової звітності АТ «Банк Альянс» та зроблені висновки щодо впливу діджиталізації та зміни регуляторних вимог на поточний стан ресурсів банку. Окремо була досліджена інтеграція принципів Базель IV та як це сприяло зміні підходів банку щодо капіталізації.

Третій розділ полягає у пошуку та пропозиції нових шляхів покращення ефективності заходів банку щодо зміцнення та управління його капіталом,

базуючись на існуючих кейсах міжнародних банків з інтеграції новітніх технологій, як то штучний інтелект або посилення кібербезпеки.

Отримані результати роботи базуються на реальних даних фінансової звітності, аналізі регуляторних документів і передових дослідженнях, що забезпечує їх достовірність і практичну цінність.

1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ БАНКУ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ТА РЕГУЛЯТОРНИХ ЗМІН

1.1 Поняття та структура банківського капіталу: теоретичні підходи та сучасні тенденції

Термін «банківський капітал» охоплює широкий спектр понять, пов'язаних з економікою та фінансами. Існує велика варіація сучасних підходів до його визначення.

Наукова література має кілька фундаментальних концепцій, де кожна базується на одному аспекті капіталу банку. Ці концепції відображають роль капіталу в різних аспектах діяльності банку.

Перший підхід визначає капітал як резервний буфер для покриття ризиків. Джеймс Тобін підтримував цю ідею, підкреслюючи, що банківський капітал є «подушкою безпеки», яка зменшує ймовірність банкрутства та фінансової нестабільності. Він стверджував, що банківський капітал дозволяє банкам «згладжувати» вплив поганих економічних обставин і забезпечувати стійкість до збитків, які можуть виникнути через кредитний ризик або економічний спад. [1]

Інший підхід визначає використання капіталу як засобу забезпечення ліквідності банку. Френк Найт та інші економісти, які вивчали ризик і невизначеність, підкреслили, що капітал банку забезпечує гнучкість у використанні різних джерел фінансування та доступ до ліквідних активів у разі проблем із платоспроможністю. Капітал в цьому випадку розглядається як ресурс, який дозволяє банку зберегти довіру клієнтів і забезпечити стабільність у випадках зовнішніх потрясінь. [2]

Економіст Чарльз Кіндлебергер, з іншого боку, вважав капітал ресурсом, який сприяє розвитку та інноваціям. Він стверджував, що основою інвестування в нові продукти та технології є банківський капітал, який дозволяє банкам адаптуватися до швидкозмінного ринку та підвищувати свою конкурентоспроможність. На думку Кіндлебергера, інвестиції в цифрові технології стимулюються достатнім капіталом банку, що особливо важливо в сучасних умовах цифровізації фінансового сектора. [3]

Крім того, використання капіталу як інструменту для виконання регуляторних вимог набуває ще більшої значущості в контексті переходу до стандартів Базель IV. Ця концепція спрямована на подальшу стандартизацію способів калькуляції капітальних нормативів. Вимоги до капіталу, кредитного, операційного та інших ризиків, передбачені Базелем IV, істотно вплинуть на стратегії банків та їх бізнес-моделі, тому кроки по ефективній реалізації нових норм повинні бути якнайшвидше інтегровані у стратегії кредитних установ. [31]

Регуляторний підхід підкреслює, наскільки важливо забезпечити достатній капітал, щоб гарантувати стабільність банку та банківської системи в цілому.

Таким чином, капітал банку може розглядатися з різних точок зору. Він може розглядатися як захист від ризиків, джерело ліквідності, інструмент для розвитку та інновацій, а також як засіб відповідності правилам регулятора. Цей набір методів дозволяє краще зрозуміти роль капіталу для банківської системи та основні елементи, що впливають на його структуру та розмір.

Стійкість банку та фінансової системи в цілому залежить від капіталу банку. Зокрема, капітал виконує кілька основних завдань, які допомагають банку розвиватися, бути стабільною та надійним:

1. **Забезпечення вкладників.** Банк використовує цю функцію капіталу, щоб убезпечити клієнтів від потенційних фінансових ризиків. Наявний капітал дозволяє банку зберегти платоспроможність і виконувати свої зобов'язання перед вкладниками, коли банк стикається з несприятливими економічними умовами або отримує збитки. Таким чином, капітал використовується як «страховий резерв» для зниження ризику втрати коштів клієнтами.

2. **Підтримка банківської системи.** Банки можуть залишатися на плаву під час фінансових криз або нестабільних умов капіталу, що зменшує ймовірність системних криз. З великим капіталом банки більш стійкі до шоків і не потребують державної допомоги для підтримки банківської системи в цілому. Таким чином, капітал банку має значення для економічної системи в цілому, а не лише для окремої організації.

3. **Фінансування розвитку банківських послуг і інновацій.** Банку потрібні гроші, щоб успішно впроваджувати нові послуги, створювати цифрові технології або

покращувати обслуговування клієнтів. Банк може інвестувати в розвиток та впровадження інноваційних технологій завдяки капіталу, що особливо важливо в сучасній цифровій економіці. Наприклад, капітал банку дозволяє фінансувати оновлення програмного забезпечення, розширення інфраструктури або впровадження нових продуктів для клієнтів.

Загалом, капітал банку виконує роль не лише фінансового резерву, але й стратегічного інструменту для збереження стійкості, захисту інтересів клієнтів та підтримки розвитку в умовах швидкої зміни технологій і економічних умов.

Сучасні тенденції в підходах до визначення банківського капіталу характеризуються акцентом на адаптації до мінливих умов ринку, технологічного прогресу та регуляторних змін.

Багато економістів і фінансових аналітиків розглядають капітал банку як багатофункціональний ресурс, який виконує відразу кілька важливих функцій. Нижче наведено основні сучасні підходи та інтерпретації банківського капіталу.

Сьогодні більшість сучасних досліджень наголошують на ролі банківського капіталу як засобу для захисту від фінансових криз. Після фінансової кризи 2008 року увага до цієї ролі значно зросла, і сучасні підходи підкреслюють важливість капіталу як фінансового буфера.

Зокрема, вимоги як Базель III, так і Базель IV орієнтуються на забезпечення більш високого рівня достатності капіталу, здатного захистити банки від ринкових потрясінь і зменшити ймовірність системних ризиків, шляхом підвищення нормативів обсягів капіталу 1-го та 2-го рівнів, а також нормативу покриття ліквідності [31].

Сучасні економісти вказують, що банківський капітал також відіграє важливу роль у підтримці ліквідності. Це означає, що банк завдяки капіталу може швидко залучати додаткові ресурси в разі виникнення потреби.

Цей аспект є особливо актуальним у сучасному швидкозмінному середовищі, коли банки повинні мати можливість оперативно реагувати на зовнішні виклики та задовольняти потреби своїх клієнтів. Розглядаючи капітал як джерело ліквідності,

аналітики відзначають, що він є інструментом для запобігання кризі ліквідності та підтримки стабільності банку в короткостроковій перспективі.

У зв'язку зі зростанням ролі цифрових технологій у банківській сфері капітал банку дедалі частіше розглядається як ресурс для фінансування інновацій.

Банки, які мають достатній рівень капіталу, можуть інвестувати в цифрові проекти, що дозволяє їм підвищувати конкурентоспроможність та адаптуватися до сучасних умов. Капітал підтримує розробку нових цифрових продуктів, оптимізацію внутрішніх процесів і покращення якості обслуговування клієнтів.

Сучасні економісти вказують, що, окрім забезпечення стійкості, банківський капітал є важливою умовою для успішної адаптації до технологічних змін.

Сучасні підходи також підкреслюють роль капіталу як важливого елементу для забезпечення відповідності банку нормативним вимогам, встановленим регуляторними органами.

Зокрема, Базельські угоди визначають чіткі вимоги щодо обсягу капіталу для банків з метою зниження ризиків. Таким чином, капітал банку виконує роль «запобіжника» для фінансової системи, дозволяючи забезпечити її надійність і стабільність на глобальному рівні.

Дотримання регуляторних вимог сьогодні є критично важливим для функціонування банків, оскільки це впливає на їхню репутацію та здатність залучати нових клієнтів.

Сучасні підходи до розуміння капіталу також включають його роль у формуванні довіри. Для багатьох клієнтів і інвесторів капітал банку є показником його надійності. Вищий рівень капіталу свідчить про стабільність банку і може приваблювати більше інвестицій.

У цьому контексті капітал виступає як символ довіри до банку, забезпечуючи підтримку його стійкості та сприяючи розширенню клієнтської бази.

Таким чином, сучасне розуміння банківського капіталу поєднує кілька аспектів: забезпечення фінансової стабільності, ліквідності, підтримка інноваційного розвитку, дотримання нормативних стандартів та зміцнення довіри клієнтів і інвесторів.

Це багатofункціональне поняття відображає зростаючу роль капіталу як основи для стійкого розвитку банківської діяльності та адаптації до нових викликів сучасного фінансового середовища.

Для того, щоб краще зрозуміти важливість управління капіталом банку, важливо розглянути його актуальність у сучасному світі.

Згідно з даними Google Trends [7] термін «капітал банку» продовжує викликати інтерес в Україні, що свідчить про зростаючу увагу суспільства до надійності банків і фінансової стабільності в умовах економічної нестабільності та нових викликів. Зростаючий інтерес до капіталу банків свідчить про те, наскільки важливо для банків виконувати свої зобов'язання через зростаючий тиск регуляторів і вимоги до фінансової прозорості.

Зазначене збільшення інтересу пов'язане з проблемою достатності капіталу, яка є життєво важливою для стійкості банківської системи в цілому та довіри вкладників. Регулятори постійно змінюють стандарти, щоб підвищити вимоги до капіталізації банків і захистити їх від криз. З іншого боку, цифровий перехід вимагає додаткових інвестицій у технології, що викликає нові проблеми для управління капіталом.

Збільшення інтересу до банківського капіталу в пошукових запитах свідчить про те, наскільки це важливе як для працівників фінансового сектору, так і для широкої громадськості, яка прагне зрозуміти, як банки зберігають свою стабільність в умовах цифрових інновацій і глобальних економічних змін.

1.2 Цифровізація у банківському секторі та її вплив на управління капіталом

У сучасному світі цифровізація стає ключовим фактором розвитку банківської індустрії, впливаючи на операційну ефективність і управління капіталом.

Багато дослідників вивчали процес цифрової трансформації банківського сектору. Вони пропонують різні тлумачення цієї події, а також те, як вона впливає

на управління капіталом і основні проблеми, з якими стикаються банки в цифровому світі.

Джон Фрост та його колеги назвали це «четвертою промисловою революцією», яка змінить спосіб надання фінансових послуг і спричинить нові вимоги до капіталізації та стійкості банків.

Цифровізація несе не лише інноваційні можливості, але й ризики, оскільки змушує банки переглядати свою структуру капіталу, щоб забезпечити стабільність під час кібератак і швидких змін на ринку. [8]

Цифровізація банківських установ значно змінила їхню діяльність і управління капіталом. Багато дослідників звертають увагу на те, що впровадження цифрових технологій для збереження стабільності банків потребує значних інвестицій і правильного управління фінансовими ресурсами.

Так, Естель Сюе Лю стверджує, що банки повинні змінити свої капітальні стратегії, щоб відповідати вимогам цифрового ринку, щоб отримати конкурентні переваги. [9]

Вона підкреслює, що впровадження нових технологій, таких як автоматизовані платформи обробки даних, вимагає значного капіталу, який має бути гнучким і здатним покривати інноваційні ризики. Це дозволяє банкам економити гроші, підвищувати ефективність і швидко змінювати ринок.

Кьорн Александер та Ксенія Караметаксас у своєму дослідженні звернули увагу на те, що цифровізація створює нові загрози, зокрема щодо кібербезпеки, які можуть негативно вплинути на капітал банків [10]. Вони стверджують, що забезпечення захисту даних клієнтів є життєво важливим для стабільності та довіри банківської системи, тому фінансові установи повинні створювати додаткові резерви для цього. Крім того, підкреслюють, що інвестування в кібербезпеку та стабільну IT-інфраструктуру допомагає захистити банк від потенційних фінансових втрат і гарантує, що він відповідає нормативним вимогам.

Джесі Маквотерс, як ведучий автор у дослідженні для Світового економічного форуму розглядає цифровізацію як потужний інструмент для

оптимізації капіталу банків, оскільки вона автоматизує операції, підвищує ефективність і дозволяє швидко адаптуватися до змін [11].

Він зазначає, що автоматизація підвищує продуктивність працівників і зменшує потребу в ручному виконанні рутинних завдань, що зменшує операційні витрати. Банки отримують можливість спрямувати звільнені ресурси на розвиток інноваційних напрямків, зокрема цифрових продуктів і рішень для клієнтів, завдяки зменшенню витрат на операційні процеси.

Крім того, МакВотерс підкреслює, що цифровізація робить банківський капітал більш гнучким, оскільки автоматизовані системи обробляють більш точні дані, швидше реагують на зміни на ринку та дозволяють фінансовим установам адаптуватися до нових економічних умов без значного капіталовкладення.

Його думка полягає в тому, що застосування автоматизованих технологій дозволяє зберегти стабільність капіталу, одночасно знижуючи витрати та підвищуючи рівень ліквідності.

У своїх дослідженнях МакВотерс також наголошує на тому, що автоматизація створює основу для стратегічного планування та управління фінансовими ресурсами, оскільки цифрові продукти можуть допомогти банкам швидко визначати фінансові ризики, проводити швидкий аналіз капіталовкладень і гарантувати оптимізацію капітальних структур.

Це особливо важливо в банківському секторі, який постійно змінюється, оскільки банки повинні швидко адаптуватися до конкуренції. Це вимагає ефективного управління капіталом за допомогою цифрових інструментів.

Крім того, варто відзначити роботу Крісси Папатанасіу [12], яка досліджує, як цифрові послуги впливають на трансформацію структури капіталу та доступ до фінансів. Вона підкреслює, що технології, такі як мобільний банкінг і дистанційне відкриття рахунків, роблять життя клієнтів більш зручним і розширюють їхню базу. Її твердження полягає в тому, що це дозволяє банкам зменшувати свою залежність від зовнішнього фінансування, одночасно утримуючи капітал, необхідний для стійкого розвитку.

Це особливо важливо, коли економіка стає нестабільною, оскільки здатність банків зберігати стабільність залежить від того, наскільки добре використовуються внутрішні ресурси.

Крісса Папатанассіу підкреслює, що цифровізація підвищує рентабельність банківської діяльності, оскільки вона дозволяє задовольнити потреби сучасних клієнтів. Цифрові послуги, наприклад, знижують операційні витрати, автоматизуючи процеси. Це дозволяє створювати фінансовий простір для створення нових послуг без необхідності значного додаткового капіталовкладення.

Це дозволяє банкам краще реагувати на попит і зберігати свою фінансову стабільність. Оскільки цифрові послуги забезпечують швидкий і простий доступ до фінансових ресурсів, вони також підвищують рівень довіри та задоволеності клієнтів, що, за словами Папатанассіу, є особливо важливим для створення тривалих відносин із клієнтами.

Крім того, її дослідження показує, що банки можуть використовувати цифрові технології, щоб зберегти власний капітал і спрямовувати його на розвиток нових галузей, таких як аналітика великих даних і штучний інтелект.

Це забезпечує гнучкість капіталу, що дозволяє вирішувати гострі проблеми без значного залучення зовнішніх ресурсів. Таким чином, цифровізація дозволяє банкам зберігати капітал і оптимізувати його розподіл, що зменшує фінансові ризики та підвищує інноваційний потенціал банківської системи.

Детально ознайомившись з думкою кожного з вищенаведених науковців, можемо зробити власні висновки.

Цифровізація банківського сектору – це комплексний процес впровадження технологій, який змінює всі аспекти фінансової діяльності та управління капіталом банків. Зниження операційних витрат, забезпечення гнучкості капіталу та оптимізація капітальних структур є результатами її впливу. Банки можуть зберігати фінансову стабільність, швидко адаптувати стратегії управління капіталом до нових викликів і вимог завдяки автоматизації та цифровим інструментам.

У своїх роботах науковці, зокрема Джон Фрост, Естель Сюе Лю, Кьорн Александер, Ксенія Караметаксас, Джесі МакВотерс та Кріса Папатанассіу

звертають увагу на різні аспекти цифровізації, наприклад, необхідність інвестицій у кібербезпеку та оптимізація капіталу за допомогою автоматизації.

Банки потребують значного капіталу для впровадження інноваційних технологій, які можуть знижувати витрати та підвищувати якість послуг, згідно з Естель Сюе Лю.

Кьорн Александер та Ксенія Караметаксас підкреслюють необхідність додаткового капіталу для підтримки кібербезпеки, яка стає важливим фактором у цифровому світі.

МакВотерс зазначає, що автоматизація підвищує ефективність розподілу ресурсів і підвищує ефективність, а Папатанассіу зазначає, що цифрові послуги збільшують доступ до фінансів і забезпечують стійкість банків навіть під час економічних криз.

Для того, щоб краще зрозуміти важливість управління капіталом банку, важливо розглянути його актуальність у сучасному світі.

Аналіз даних Google Trends за запитом Digital transformation of banking за останні п'ять років демонструє стабільно високий рівень інтересу до теми цифрової трансформації у банківській сфері, що підтверджує її актуальність у сучасному фінансовому середовищі [7]. Це зумовлено низкою факторів, які визначають значення діджиталізації для розвитку банків.

Передусім цифровізація стає необхідною відповіддю на технологічний прогрес, адже банки впроваджують інновації, такі як автоматизація процесів, штучний інтелект, аналіз великих даних і цифрові платформи, щоб зберігати конкурентоспроможність і ефективно задовольняти потреби клієнтів. Зміна поведінки клієнтів, які все більше надають перевагу онлайн-банкінгу та мобільним додаткам, змушує банки адаптувати свої послуги під нові очікування, акцентуючи увагу на зручності, швидкості й безпеці обслуговування.

Крім того, посилення регуляторного контролю в умовах цифрової трансформації ставить нові вимоги до банків, зокрема щодо кібербезпеки, захисту даних і прозорості фінансових операцій.

Це змушує банки модернізувати свої капітальні стратегії, щоб відповідати новим стандартам і водночас залишатися стійкими до зростаючих ризиків. Поряд із цим цифровізація сприяє підвищенню ефективності банківської діяльності через зниження витрат, оптимізацію операційних процесів і покращення управління ризиками, що зміцнює фінансову стабільність банків.

Таким чином, цифрова трансформація є не лише трендом, але й ключовим елементом стратегічного розвитку банківської сфери, що дозволяє підвищувати конкурентоспроможність і відповідати сучасним викликам. Постійний інтерес до цього питання з боку банків, клієнтів і регуляторів підкреслює її важливість для забезпечення стійкості та адаптації фінансового сектора до умов цифрової економіки.

Таким чином, цифровізація банків не тільки прискорює операції, але й сприяє створенню гнучкої капітальної структури, здатної швидко адаптуватися до будь-яких зовнішніх перешкод.

Вона має вирішальне значення для забезпечення фінансової стійкості, конкурентоспроможності та довгострокового розвитку банків, оскільки дозволяє підвищувати операційну ефективність і зберігати стабільність капіталу, що дозволяє безпечному та інноваційному розвитку.

1.3 Регуляторні зміни та їхнє значення для управління капіталом банків в умовах цифрової трансформації

В умовах активної цифрової трансформації та, як наслідок, зміни капітальних стратегій банками, фінансова система відчуває неабияку необхідність у підтримці своєї стабільності. Важливим інструментом для цього є впровадження нових регуляторних змін. В цьому контексті зростає актуальність збільшення нагляду за процесами інтеграції банками нових цифрових рішень.

Це пов'язано з тим, що цифровізація не тільки надає нові можливості для автоматизації та оптимізації процесів, але й підвищує ризики, пов'язані з кібератаками, захистом даних і збереженням фінансової стабільності.

Активна діджиталізація змушує банки вносити зміни до своїх капітальних стратегій, щоб вони могли реагувати на нові види ризиків, які раніше не були частиною звичайної банківської діяльності.

Через впровадження нових стандартів, таких як Базель IV, які враховують цифрові ризики, регулятори повинні відповідати цим викликам. Розширення вимог до резервування капіталу, забезпечення прозорості операцій і підвищення вимог до інтеграції технологічних систем моніторингу є прикладами цього. Таким чином, щоб забезпечити стабільність і ефективність банківської системи, регулювання та цифровізація мають йти поруч.

Флоріан Дінер та Мирослав Шпачек звертають увагу на те, що впровадження стандартів Базель IV значно змінило стратегію капіталізації банків, направляючи їх на створення більш надійних фінансових систем [13]. Вони підкреслюють, що регуляторний контроль стає все більш важливим, коли цифрові технології впроваджуються більш активно. Хоча цифровізація відкриває нові ринки та клієнтів, вона також підвищує операційні ризики через кібербезпеку, витоки даних і складність технологічної інфраструктури. Регулятори вводять додаткові вимоги до капіталізації банків для управління цими ризиками. Це сприяє формуванню резервів, здатних покрити втрати від цифрових ризиків.

Шпачек та Дінер стверджують, що впровадження стандартів Базель IV стимулює банки до інтеграції нових технологій, таких як аналіз даних у реальному часі, цифрові платформи для моніторингу фінансових операцій і системи управління ризиками. Це дозволяє банкам відповідати нормативам капіталу, водночас зберігаючи стабільність у цифровому світі.

Вони виявили, що для того, щоб враховувати нові ризики та зберегти довіру до банківської системи, регуляторні вимоги повинні змінюватися разом із темпами цифровізації. У цьому контексті діджиталізація та регуляція є двома взаємопов'язаними процесами, які мають допомогти банкам залишатися стійкими в сучасному цифровому світі.

Ерік Фейєн, Джон Фрост та Леонадро Гамбакорта описують регуляцію як постійно змінюваний і адаптивний процес, який має враховувати швидкі та глибокі технологічні зміни, які відбуваються в банківському секторі [14].

Вони стверджують, що інноваційні регуляторні інструменти, такі як аналіз великих даних і штучний інтелект, необхідні для моніторингу капітальних показників банків у режимі реального часу через цифрову трансформацію. Ці технології покращують ефективність управління капіталом і знижують ризики.

Авторська група також підкреслює, що постійна цифровізація банківського сектора створює нові виклики для регуляторів, оскільки темпи змін можуть перевищувати здатність змінити нормативну базу. Таким чином, регулятори повинні стимулювати банки до інтеграції сучасних технологій у внутрішні системи управління капіталом. Це дозволяє банкам швидко реагувати на зміни на ринку, залишатися прозорими та адаптувати свої капітальні структури до нових умов.

Зокрема Джон Фрост також каже, що законодавство має враховувати особливості цифрових небезпек, таких як кібератаки, операційні збої та зловживання даними. Для цього важливо, щоб регулятори та банки тісно співпрацювали, щоб спільно приймати рішення для стабільності фінансової системи.

У цьому контексті цифровізація та регулювання повинні працювати разом, щоб забезпечити гнучкість і адаптивність банків до сучасних викликів.

Група авторів на чолі з Дірком Зецше підкреслює, що регуляторні зміни мають бути напряму спрямовані на адаптацію до стрімкого розвитку цифрових платформ у банківському секторі [15]. Зменшення дисбалансу даних між банками та їхніми клієнтами, на їх думку, є однією з основних цілей сучасної регуляторної політики, щоб підвищити довіру до банківської системи. Зецше підкреслює, що цифрові платформи не тільки роблять фінансові послуги доступнішими для клієнтів, але й створюють нові виклики для банків. Ці виклики включають загрози кібербезпеки, прозорість фінансових операцій і необхідність швидкого реагування на зміни економічного середовища.

Авторська група вважає, що регулятори повинні вимагати від банків створювати капітальні структури, які є гнучкими та адаптивними, щоб вони могли впоратися зі стресовими ситуаціями в цифровому світі.

Наприклад, такі системи повинні враховувати можливі загрози, пов'язані з технічними збоями, хакерськими атаками або раптовими змінами в поведінці клієнтів. Дірк Зецше підкреслює, що адаптація капіталу до умов цифровізації вимагає постійного спостереження та використання технологій аналізу великих даних, які допомагають визначити слабкі місця в капітальних резервах.

Крім того, Зецше зазначає, що регуляторна політика має як сприяти інноваціям, так і знижувати ризики. Він підкреслює, наскільки важливо створити стимули для банків, щоб вони інвестували в безпеку та надійність своїх цифрових платформ, щоб гарантувати довгострокову стабільність системи. Таким чином, цифрова регулювання не тільки підвищує довіру до банків, але й підтримує стійкість всієї фінансової системи.

Кечен Лю вивчає, як регуляторні вимоги впливають на зміцнення кібербезпеки банків у цифровій епоху, підкреслюючи їхню зростаючу роль у забезпеченні фінансової стійкості [16]. На думку Лю, основним наголосом регуляторів є збільшення капіталізації, щоб фінансувати інвестиції в захист даних і боротьбу з кібератаками. Він стверджує, що вимоги до банківського капіталу повинні враховувати сучасні загрози, пов'язані з цифровими платформами, оскільки навіть невелика кіберзагроза може завдати значних фінансових втрат і репутації.

Співавтор Лю, Джон Еффа, зазначає, що регуляторні стандарти виконують дві основні ролі. Первинним завданням є забезпечення стабільності, що передбачає створення достатніх резервів для нейтралізації ризиків у цифровому світі. Заохочення банків до інвестицій у новітні рішення, які покращують безпеку та ефективність бізнесу, є другим способом стимулювання технологічних інновацій.

У своєму дослідженні він підкреслює, що такі вимоги допомагають банкам протистояти постійно зростаючим цифровим викликам і залишатися стійкими.

Вони також підкреслюють важливість співпраці між регуляторами та банками. Вважають, що спільне обговорення регуляторної політики є єдиним способом розробити підходи до ефективного управління капіталом і сприяння технологічному прогресу.

Регулятори повинні стимулювати банки до впровадження нових методів захисту даних, зниження ризиків і демонстрації готовності до швидкої адаптації.

Лю також стверджує, що цей метод дозволяє створити фінансову екосистему, яка є більш стійкою та здатною адаптуватися до цифрової трансформації.

Регуляторна політика банківського сектору значно змінилася з початком цифровізації. Це було зроблено з метою адаптації до нових можливостей і ризиків, які виникли в результаті технологічного розвитку.

Основним наголосом було забезпечення кібербезпеки банків і їхньої здатності протистояти викликам цифрової економіки. Розширення резервів капіталу, необхідних для захисту від операційних ризиків, таких як кібератаки та технічні збої, є однією з додаткових вимог, які висунули регулювальники.

Крім того, регуляторна політика заохочує банки впроваджувати нові технології, такі як аналіз великих даних і автоматизовані системи моніторингу капіталу, що гарантує ефективність і відповідність новим стандартам. Водночас через швидкість цифрових змін, яка часто випереджає адаптацію нормативної бази, регуляція стає складнішою.

Для покращення ситуації потрібна тісніша співпраця між банками та регуляторами. Це дозволить створити єдині підходи до оцінки ризиків, які враховуватимуть екосистеми та цифрові платформи. Створення стимулів для інвестицій у безпеку та технології, які підвищують операційну ефективність і знижують ризики, є основним напрямом удосконалення капітальної політики.

Банки повинні відповідати новим стандартам, а також отримувати підтримку щодо інновацій. Таким чином можна створити більш стійку та адаптивну фінансову екосистему, яка підтримує стабільність банківської системи та зберігає довіру клієнтів.

2 АНАЛІЗ КАПІТАЛУ АТ "БАНК АЛЬЯНС" В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ТА РЕГУЛЯТОРНОГО ВПЛИВУ ЗА 2019–2023 РОКИ

2.1 Оцінка структури та динаміки капіталу АТ "Банк Альянс"

Одним з ключових етапів оцінки фінансової стабільності та стійкості банку є аналіз структури та динаміки капіталу, так як це дає змогу визначити здатність підтримки оскільки дозволяє визначити його здатність підтримувати стабільність у змінних ринкових умовах.

В розрізі цього підрозділу буде проведений розгляд складових власного капіталу АТ "Банк Альянс" за період з 2019 по 2023 роки, а також їх зміни протягом досліджуваного періоду.

За допомогою детального дослідження структури капіталу з'являється можливість дослідити основні джерела фінансової підтримки банку та провести оцінку їхнього внеску у забезпечення надійності та конкурентоспроможності фінансової установи.

Пропонується розпочати з проведення оцінки динаміки власного капіталу банку, дослідити її зміни за аналізований період та зробити належні висновки. Більш детально ознайомитися з показниками власного капіталу Банку можна у звіті про власний капітал, розташованому у додатку А3 [17].

Загалом, можна зробити висновок, що протягом 2019–2023 років капітал АТ "Банк Альянс" продемонстрував позитивну динаміку, що є показником стабільного й поступового зміцнення його фінансової стабільності та стійкості.

Окремо хотілось би відмітити найбільший приріст капіталу за аналізований період, який зафіксовано у 2021 році. Це стало можливо завдяки зростанню прибутковості та збільшенню обсягу депозитів, що, у свою чергу, розширило можливості банку для надання кредитів і інвестування та, відповідно, збільшило його статутний капітал..

У 2021 році банк відмітив зростання нерозподіленого прибутку на 15%. Це може свідчити про позитивний результат управління фінансами шляхом накопичення власних ресурсів та, як наслідок, зниження операційних витрат

приблизно на 12%, що дало можливість провести більш ефективну роботу з розпорядження доходами, та переправляти більшу частину до капіталу банку, в той же час підтримуючи його стабільність.

Також пропонується окремо зупинитися на показниках 2022 року, коли банк, попри початок повномасштабного вторгнення російської федерації та закономірний загальноекономічний регрес, зміг зберегти планомірне зростання власного капіталу.

Завдяки значним резервам і послідовному підході у зменшенні обсягів витрат, у тому числі шляхом підвищенню автоматизації операційних процесів, банк зумів зберегти високий рівень прибутковості.

Такий підхід дав банку змогу підвищити ефективність управління ресурсами та збільшити темпи формування резервів, а також підвищувати фінансову стійкість, щоб захистити економіку від зовнішніх ризиків.

Наступним кроком є оцінка та аналіз складу власного капіталу. Це дозволить більш об'єктивно оцінити загальні фактори, які безпосередньо впливають на зростання власного капіталу.

Звіт про власний капітал АТ «Банк Альянс» за 2019-2023 роки, розміщений у додатку АЗ, показує, що власний капітал банку включає статутний капітал, який, у свою чергу, містить незареєстрований статутний капітал, емісійні різниці, нерозподілений прибуток, а також резерви та інші фонди.

Наступна таблиця містить детальні значення кожного з наведених вище показників за аналізований період.

Таблиця 2.1 – Структура власного капіталу АТ «Банк Альянс» за 2019-2023 рр.

Рік	Статутний капітал, тис грн	Незареєстрований статутний капітал, тис грн	Резервні та інші фонди, тис грн	Нерозподілений прибуток, тис грн	Показник власного капіталу, тис грн
2019	365120,00	0,00	35404,00	97063,00	497587,00
2020	365120,00	92160,00	40307,00	84456,00	582043,00
2021	457280,00	0,00	44530,00	411292,00	913102,00
2022	457280,00	0,00	61083,00	471701,00	990064,00
2023	457280,00	0,00	64931,00	562646,00	1084857,00

Також пропонується ознайомитися з візуальним представленням таблиці 2.1.

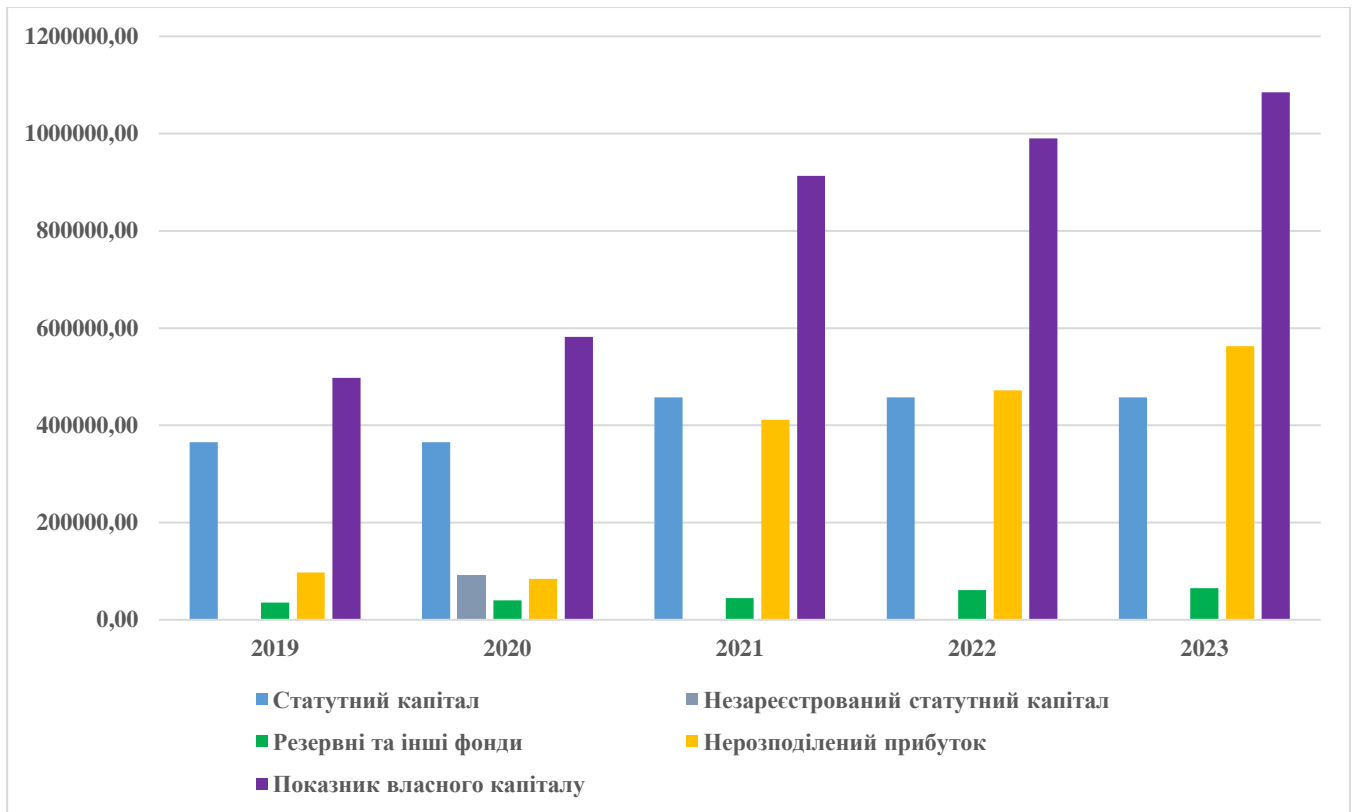

Рисунок 2.1 - Структура власного капіталу АТ «Банк Альянс» за 2019-2023 рр.

Маючи у користуванні дані, представлені як у табличному, так і у графічному форматах, є можливість дійти певних висновків.

Структуру власного капіталу АТ «Банк Альянс» представляють такі складові, як статутний капітал, резервні фонди та нерозподілений прибуток, а також зовнішні зобов'язання, які представлені депозитами клієнтів та кредитами.

Варто відмітити, що за весь аналізований період банк зберігав відносну стабільність структури свого капіталу.

Також не можна пройти повз відчутного зростання обсягу власного капіталу, яке відбулося як наслідок поступового збільшення резервів банку та його нерозподіленого прибутку.

Це дозволило АТ «Банк Альянс» нарощувати внутрішні ресурси та підтримувати високий рівень ліквідності.

Основними елементами капіталу є статутний капітал та резервні фонди, які відіграють важливу роль у забезпеченні стійкості банку.

Основою для залучення депозитів клієнтів, а також інших форм зовнішніх зобов'язань банку, є статутний капітал, що визначає базовий рівень ресурсів, доступних для проведення фінансових операцій.

Стабілізуюча функція покладена на резервні фонди, що надають додатковий захист як від риночних коливань, так і від потенційних ризиків.

В разі настання несприятливої економічної ситуації, зниження рівня ліквідності тощо резерви мають використовуватись для покриття непередбачуваних витрат, стабілізації та підвищення рівня платоспроможності.

Варто згадати і про нерозподілений прибуток, що накопичувався банком протягом досліджуваного періоду.

Це, в свою чергу, сприяло зміцненню бази капіталу установи.

Додатковий прибуток дав банку змогу провести реінвестування фінансових ресурсів у власний розвиток, а також це підвищило рівень стійкості та конкурентоспроможності.

Таким чином, найбільш достовірною ознакою ефективного підходу до управління ризиками та курсу банку на довгостроковий розвиток є значні резерви у наявності АТ «Банк Альянс», а також стабільність структури власного капіталу.

Переходимо до останнього етапу оцінки капіталу банку. Застосуємо кваліфікаційні критерії, а саме - коефіцієнт капітальної адекватності (Capital Adequacy Ratio, CAR). Його формула наступна:

$$CAR = \frac{\text{Власний капітал банку}}{\text{Ризикозважені активи}} * 100, \quad (2.1)$$

У відповідності до вже отриманих результатів аналізу та спираючись на методичні рекомендації Базель IV, ризикозваженими активами вважаються такі, яким властивий середній або високий рівень ризику.

Відповідно до звіту про фінансовий стан, що розміщений у додатку А1, маємо наступні дані.

Таблиця 2.2 – Ризикозважені активи АТ «Банк Альянс» за 2019 -2023 рр.

Найменування статті	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2019
Кредити та заборгованість банків, тис грн	0	0	17 382	68 565	0
Кредити та заборгованість клієнтів, тис грн	3 717 686	4 517 027	3 906 928	3 008 781	2 347 173
Інвестиції в фінансові інструменти, тис грн	6 089 726	4 026 891	6 163 445	3 529 340	562 404
Похідні фінансові активи, тис грн	11 086	6 400	0	0	3 646
Інвестиційна нерухомість, тис грн	43 471	106 772	0	0	0
Усього ризикозважених активів, тис грн	9 861 969	8 657 090	10 087 755	6 606 686	2 913 223

За аналізований період ризикозважені активи банку зросли з 2,91 млрд грн у 2019 році до 9,86 млрд грн у 2023 році. Це свідчить про суттєве зростання обсягів активів, яким необхідний капітал задля покриття ризиків.

Найбільш масштабне зростання обсягу ризикозважених активів було зафіксовано між 2020 та 2021 роками. Тоді він зріс з 6,61 млрд гривень у майже 2 рази – до 10,09 млрд гривень.

Дана динаміка може бути пов'язана з збільшенням обсягу кредитування, а також розширенням політики банку щодо інвестування у активи з високим рівнем ризику.

Але, вже наступного року обсяги ризикозважених активів зазнали значного зниження, з 10,09 млрд гривень до 8,66 млрд гривень. Це потенційно є наслідком доволі консервативної позиції банку щодо розміщення своїх активів.

Не дивлячись на чергове зростання обсягу у 2023 році – до 9,86 млрд гривень – досягти пікового рівня 2021 року не вдалося.

Застосовуючи формулу, наведену вище, маємо наступні дані.

Таблиця 2.3 – Коефіцієнт адекватності капіталу АТ «Банк Альянс» за 2019 -2023 рр.

Показник	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2019
Ризикозважені активи, тис грн	9 861 969,00	8 657 090,00	10 087 755,00	6 606 686,00	2 913 223,00
Власний капітал, тис грн	1 084 857,00	990 064,00	913 102,00	582 043,00	497 587,00
Коефіцієнт адекватності капіталу	11,00	11,44	9,05	8,81	17,08

Коефіцієнт адекватності капіталу, відображаючий здатність банку покривати активи з високим рівнем ризику за рахунок власного капіталу, показує доволі чітку тенденцію до зниження за аналізований період. Значення у 17,08% у 2019 році впало до 11% у 2023 році. Такий спад може бути пояснений різким зростанням ризикозважених активів, котрий навіть зростаючий обсяг власного капіталу не може у повній мірі забезпечити у разі настання певних ризиків.

І хоч такі показники коефіцієнту забезпечують непоганий рівень стабільності банку, останньому варто переглянути можливості забезпечення зростаючого рівня ризикових активів власним капіталом, задля хеджування усіх видів ризиків, що потенційно можуть настати.

Підсумовуючи, можна сказати, що у банку чітко прослідковується позитивна динаміка зростання обсягів власного капіталу, що, відповідно, дуже гарно впливає на рівень фінансової стійкості та відповідності актуальним регуляторним вимогам.

Проте, не слід забувати про факти зниження коефіцієнта адекватності капіталу, що є сильним сигналом для початку розробки заходів з перегляду політики управління ризиками.

2.2 Вплив цифрових інновацій на показники капіталу та операційну ефективність банку

Впровадження цифрових інновацій за останній час стало фундаментальним заходом для початку трансформаційних процесів банківської системи, що повністю

змінює підходи управління капіталом та заходи з підвищення операційної ефективності. Сьогоднішнє конкурентне середовище змушує банки змінювати процеси адаптації до заходів з діджиталізації, запроваджувати нові моделі з автоматизації операційних процесів, та додавати цифрові канали комунікації та обслуговування клієнтів.

Цифровізація не лише спрощує операційну діяльність банку, а й значно впливає на поточні та майбутні фінансові показники, забезпечуючи як стабільність, так і зростання показників капіталу.

Одним з найяскравіших вітчизняних прикладів успішної цифрової трансформації на українському банківському рівні є АТ «Банк Альянс». Проведення добре спланованої політики з інтеграції фінтех – інновацій вдало відобразилося на всіх основних фінансових показниках банку, зокрема підвищили комісійні та процентні доходи.

Такі нововведення, як то мобільний застосунок банку, автоматизація обслуговування клієнтів, та нова, абсолютно автоматизована, система ризик – менеджменту були і є основними рушіями змін.

Така стратегія трансформації ще раз наголосила на актуальності та важливості діджиталізації у банківській системі як України, так і всього світу.

Завдяки проведеним заходам з оптимізації діяльності, що передбачає впровадження новітніх цифрових технологій, що спричинило значне підвищенню загальної ефективності операційних процесів у банку та його управління ресурсами, протягом аналізованого періоду відмічається значне зростання обсягу власного капіталу, причому майже у 2 рази – з 497,6 млн гривень у 2019 році до аж 1 084,9 млн гривень у 2023 році. Також не можна пройти повз збільшення обсягів нерозподіленого прибутку – з 97 млн гривень на початку аналізованого періоду до 562,6 млн гривень наприкінці. Це стало можливим через оптимізацію фінансового управління, в тому числі за рахунок діджиталізації супутніх процесів, таких як обробка платежів та аналіз клієнтської кредитоспроможності.

На наступних табличних та графічних матеріалах можна більш детально ознайомитися з вищезазначеними даними.

Таблиця 2.4 – Обсяги власного капіталу та нерозподіленого прибутку АТ «Банк Альянс» за 2019-2023 рр.

Рік	Нерозподілений прибуток, тис грн	Показник власного капіталу, тис грн
2019	97063,00	497587,00
2020	84456,00	582043,00
2021	411292,00	913102,00
2022	471701,00	990064,00
2023	562646,00	1084857,00

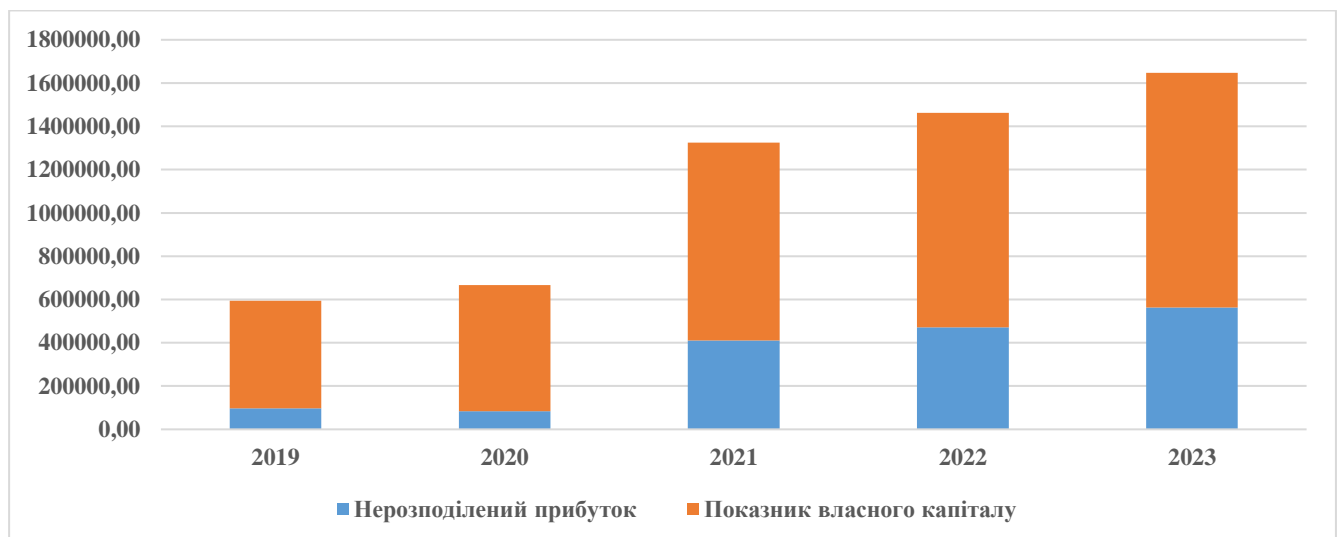

Рисунок 2.2 – Динаміка зміни обсягу власного капіталу та нерозподіленого прибутку АТ «Банк Альянс» за 2019-2023 рр.

На рисунку 2.2 також наглядно зображено як змінювалась частка нерозподіленого прибутку у структурі власного капіталу банку.

Впровадження нових цифрових каналів комунікації з клієнтами, зокрема чат-ботів, що значно знижує навантаження на фізичні відділення банку та, відповідно, зменшує час реагування та відповіді на запит клієнта, мало значний вплив на оптимізацію операційних процесів банку, зростання його іміджу та, найважливіше, зменшення витрат. Довгостроковим ефектом стало підвищення довіри клієнтів, що

стало основним драйвером росту капіталу та, відповідно, зміцнення фінансової бази банку.

Не дивлячись на раніше згадане зменшення витрат, вони досі залишаються суттєвими. Для зміни цієї ситуації банку допоможе інтеграція низки цифрових інновацій, зокрема автоматизація рутинних операцій, як то обробка платежів як фізичних, так і юридичних осіб, кредитний менеджмент та платіжний моніторинг. Операційні витрати банку залишаються суттєвими, проте їхній темп зростання вдалося частково компенсувати завдяки цифровізації.

Важко переоцінити вплив на банк інтеграції мобільного банкінгу. Це дало змогу банку перенести значну частину транзакцій як фізичних, так і юридичних осіб у онлайн, що, у свою чергу, дозволило перерозподілити витрати з утримання фізичних відділень на впровадження заходів з залучення капіталу.

Для продовження аналізу пропонується ознайомитися з табличними та графічними даними нижче.

Таблиця 2.5 – Обсяги процентного доходу та комісійного доходу АТ «Банк Альянс» за 2019-2023 рр.

Рік	Процентні доходи, тис грн	Комісійні доходи, тис грн	Чистий процентний дохід/(Чисті процентні витрати), тис грн
2019	392 426,00	133 643,00	151 901,00
2020	481 526,00	328 154,00	188 091,00
2021	728 633,00	542 118,00	164 962,00
2022	953 037,00	326 229,00	-161 376,00
2023	1 447 583,00	430 098,00	387 389,00

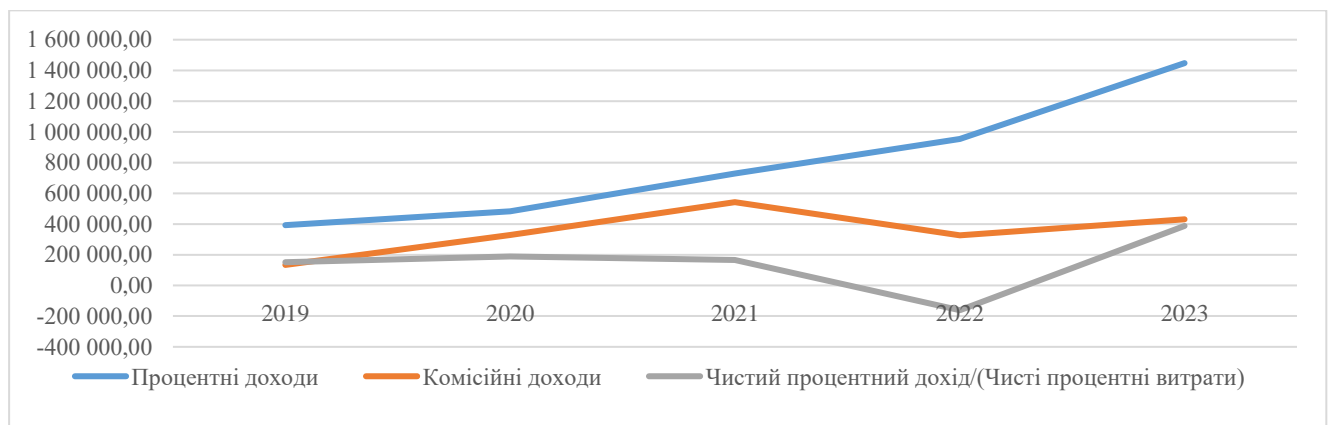

Рисунок 2.3 – Динаміка зміни обсягів процентного доходу та комісійного доходу АТ «Банк Альянс» за 2019-2023 рр.

Базуючись на вищенаведених даних, можна зробити наступні висновки.

Стабільне зростання демонструє показник процентних доходів – з 392 млн гривень у 2019 році до 1 447 млн гривень у 2023 році. Це може бути наслідком вже згаданих цифрових інновацій, як то послідовне розширення клієнтського обслуговування шляхом запровадження онлайн – банкінгу, що дало банку змогу забезпечити зростання обсягів депозитів та кредитування, та підвищити ефективність управління активами.

Таким чином, впровадження цифрових інновацій стало ключовим фактором у підвищенні операційної ефективності банку. Оптимізація витрат, збільшення доходів та зміцнення довіри клієнтів забезпечили банку стабільний ріст і конкурентоспроможність у сучасному фінансовому середовищі.

З менш виразною у порівнянні з процентними доходами, але досі позитивною динамікою були зафіксовані зміни обсягу комісійних доходів за аналізований період. Найбільш ймовірним драйвером таких змін є диверсифікація системи платіжних сервісів шляхом впровадження електронних переказів та інструментів проведення платежів у мобільному додатку банку.

Останнім показником у цій частині аналізу є чистий процентний дохід/витрати банку.

Найбільш цікавим є наступний інцидент. Як ми можемо бачити з представлених табличних та графічних матеріалів, 2022 року банк зазнав неабиякого спаду чистого процентного доходу. Сталося це у більшості через початок повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну 24 лютого 2022 року.

Війна має величезний вплив на всю країну, і фінансовий та банківський сектори, як і загальноекономічна ситуація, не є виключенням. Перед банками усіх форм власності постали безпрецедентні виклики. Спробуємо виділити основні з них.

Збільшення частки проблемних кредитів пов'язане з неможливістю позичальників проводити обслуговування своїх боргів, як через знищення власних бізнесів, тимчасову втрату робочих місць, так і через окупацію територій. Задля

підкріплення ризиків кредитними резервами, банк був змушений піти на величезні витрати, що й відобразилось на загальному числі витрат.

Процентний дохід також зазнав спаду і через абсолютно аномальне зниження попиту клієнтів на відкриття нових кредитів, що, цілком логічно, вплинуло на розмір надходжень.

Так як банк отримав завдання втримати прийнятний рівень фінансової стабільності, він був змушений піти на залучення додаткового обсягу коштів за аномально високими відсотковими ставками, що стало чи не найбільш впливовим чинником на підвищення процентних витрат.

Але, вже наступного року, не дивлячись на неймовірно складну ситуацію 2022 року, АТ «Банк Альянс» зміг кардинально змінити ситуацію щодо показника чистого процентного доходу та навіть перевершити довоєнні обсяги за ним.

Опишемо найбільш впливові чинники цього явища.

Завдяки проведеній реструктуризації кредитних портфелів клієнтів, банку вдалося значно зменшити свої витрати від випадків неповернення кредитних коштів боржниками.

Також слід відмітити послідовну політику банку у впровадженні нових та вдосконаленні вже інтегрованих цифрових інновацій, яка навіть з початком війни не зазнала змін. Розширення можливостей онлайн-кредитування, оновлення системи менеджменту кредитних ризиків та використання big data у поєднанні з штучним інтелектом у цілях аналізування позичальників дало банку змогу не тільки скоротити витрати, але й навіть підняти рівень прибутковості.

Не слід забувати і про заходи держави та центрального банку з підтримки комерційних банків. Завдяки впровадженню Національним банком України програм рефінансування та підтримки ліквідності учасників банківської системи фінансово-банківський сектор, після кризового 2022 року, що був наповнений потрясіннями та викликами, вдалося стабілізувати та потроху повернути на показники діяльності, які були перед повномасштабним вторгненням.

Провівши аналіз увесь викладений в розрізі цього підрозділу матеріал, можна зробити висновок, що саме підтримка банком загального тренду на діджиталізацію

діяльності дало змогу не лише вдало пережити початок війни, а й збільшити дохід, оптимізувати свої витрати, що, цілком логічно, зміцнило довіру клієнтської бази. Такий ефект дав банку можливість покращити своє капітальне становище.

2.3 Аналіз впливу регуляторних змін на управління капіталом банку та відповідність вимогам капіталізації

Одним з чинників найбільшого впливу на усю банківську систему є регуляторні вимоги. Заходи з доведення показників банку до встановлених норм сильно впливають, у тому числі, і на процеси управління капіталом. Даний аспект набуває неабиякої актуальності у контексті взаємопов'язаності цифрової трансформації зі змінами регуляторних вимог. Останні мають на меті адаптувати банківську систему України до глобальних змін у фінансовому секторі світу, забезпечити поточну стабільність і знизити системні ризики для комерційних банків.

Для проведення практичного аналізу впливу змін у регуляторних вимогах на діяльність банків з менеджменту капіталу було обрано АТ «Банк Альянс».

Аналізований банк за період дослідження показав зростання власного капіталу з 497,6 млн грн на початку 2019 року до 1,08 млрд гривень у 2023 році. Така динаміка є наслідком вдалої політики банку щодо імплементації нових регуляторних вимог, найяскравішим прикладом з яких можна вважати Базель IV, однією з основних ідей якого є збільшення обсягів капітального буферу для покриття збитків, пов'язаних з потенційним настанням ризиків. Окрім збільшення натурального вираження капіталу, є й інші переваги – наприклад, збільшення фінансової стабільності банку та підготувати «подушку безпеки» для протидії майбутнім несприятливим подіям. Більш наочним результатом вищенаведених даних є також факт зростання як нерозподіленого прибутку банку, так і обсягу депозитних вкладень клієнтів – більш ніж у п'ять разів для першого показника та майже утричі – для другого. З деталізованою інфографікою ви можете ознайомитись нижче.

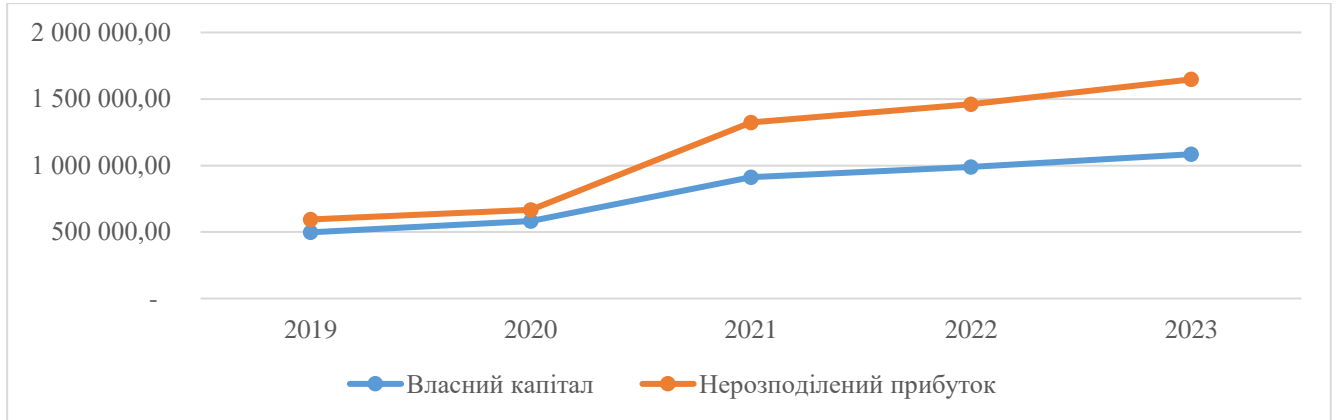

Рисунок 2.4 – Динаміка зміни обсягу власного капіталу та нерозподіленого прибутку АТ «Банк Альянс» за 2019 – 2023 роки

Рисунок 2.5 – Динаміка зміни обсягів депозитних вкладень АТ «Банк Альянс» за 2019 – 2023 роки

Оновлення регулятивних вимог підштовхнуло АТ «Альянс Банк» до більш активних дій та методів інтеграції новітніх фін-тех рішень, що, в першу чергу, покликані підвищити ефективність кредитного менеджменту, менеджменту активами, а також хеджування ризиків, як то автоматизація оцінки кредитоспроможності клієнтської бази. Це рішення значно спростило та пришвидшило ухвалення відповідних рішень, а також суттєво знизило частку безнадійних та проблемних заборгованостей, що, у свою чергу, дало банку змогу вивільнити кошти з формування резервів під покриття таких кредитів. Слід також згадати і про впровадження автоматизованої системи ведення фінансової звітності,

що дає змогу більш швидко та детально аналізувати стан установи, а також підвищило прозорість як банку, так і всієї банківської системи.

І хоч станом на зараз банк має цілком позитивні результати, не слід зупинятися на досягнутому, проводити постійні дослідження на предмет додаткових можливостей задля поліпшення своєї стабільності та відповідності нормативним вимогам, що встановлені відповідними органами.

Регуляторні зміни суттєво впливають на управління капіталом банків, адже вони не тільки визначають мінімальні вимоги до обсягу капіталу, але й задають стратегічний напрямок розвитку банківського сектору. Ці зміни сприяють впровадженню інновацій, які дозволяють банкам не лише адаптуватися до нових умов, але й підвищувати рівень фінансової стійкості. Наприклад, впровадження оновлених стандартів звітності стимулює банки вдосконалювати процеси збору та аналізу даних, що допомагає точніше оцінювати ризики та оптимізувати капітальні резерви.

Провівши аналіз теми впливу нових регуляторних вимог у контексті стрімкої діджиталізації на прикладі АТ «Банк Альянс», можна зробити висновок, що у розрізі аналізованого періоду банку вдалося вдало пройти випробування оновлення регуляції, не тільки збільшивши обсяг капіталу, а й знизити рівень впливу ризиків, провівши низку успішних заходів з їх хеджування. Не слід забувати і про позитивну динаміку зменшення частки проблемних кредитів, та підвищення загальної, і в тому числі капітальної, ліквідності.

3 РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ АТ "БАНК АЛЬЯНС" В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ТА РЕГУЛЯТОРНИХ ЗМІН

3.1 Напрями оптимізації структури капіталу в умовах цифровізації

Одним з найбільш пріоритетних напрямів відділу фінансового менеджменту банку на сьогодні є проведення заходів з оптимізації структури капіталу, адже це, у контексті постійних змін фінансового середовища, дозволяє швидко адаптуватись у разі будь яких зрушень навколишнього світу.

Група авторів у своїй праці «Як стратегія цифровізації впливає на ефективність банків» [18] зазначає, що інтеграція цифрових інновацій несе за собою обов'язкову зміну підходу до управління капіталом, так як діджиталізація дає банкам змогу підвищити ефективність менеджменту ресурсів, зменшувати видатки, а також швидше та ефективніше приймати рішення.

Вони також наголошують на оновленні підходів до визначення ризиків, які слідом за винайденням новітніх фінансових рішень, також постійно з'являються та мають враховуватись банком. Прикладом може стати нові виклики для кібербезпеки, що потребує від банку збільшення фінансування цього сегменту діяльності.

Також необхідно подбати про надійність потужностей, на яких розміщуються віртуальні сервіси банку, щоб уникнути перебоїв у роботі, та отримати ще більше довіри клієнтів.

Ще одним дуже цікавим аспектом, що підіймався у вищезгаданій статі, є завдання банку знайти баланс між гнучкістю капіталу, щоб легко та швидко адаптуватися до будь яких коливань та змін у макросередовищі, та забезпечення стабільності, що, у свою чергу, збільшує репутацію та імідж у клієнтів та регуляторних органів.

Цього, на думку автора, можна досягти завдяки постійному пошуку та впровадженню інноваційних підходів у менеджменті капіталу, як то впровадження аналізу даних за допомогою Big Data, автоматизації фінансового планування тощо.

Як зазначають у своїй роботі Дірк Шонмейкер та Вільєм Шрамаде [19], діджиталізація стала однією з найбільш впливових подій на підходи до управління капіталом банку за багато років.

Автори скоріше позитивно це сприймають, адже цифровізація відкриває перед банківською системою безліч можливостей для підвищення рівня операційної ефективності, гнучкості та фінансової стабільності.

Також, у вищезгаданій праці неабиякий акцент робиться і на нових підходах до ризик-менеджменту, пропонуючи банкам інтегрувати аналіз за допомогою Big Data, автоматизувати внутрішній моніторинг та знаходити можливості для використання штучного інтелекту, що, у перспективі, зекономить банку чимало витрат.

Ще одною цікавою темою, яку підіймають Шонмейкер та Шрамаде, є необхідність банків у створенні нової, більш гнучкої та прозорої структури капіталу, що буде більш швидко адаптуватися до нових регуляторних вимог, а також підвищувати стабільність у випадку настання нових ризиків.

Одним з валідних до цієї мети процесів є автоматизація менеджменту ліквідності, моніторингу активів та управління ризиками.

Окрім внутрішніх процесів, цифровізація також значно полегшує і зовнішні процеси – як то обслуговування клієнтів, шляхом інтеграції нових сервісів – мобільного додатку, веб-банкінгу, чат ботів тощо.

Це неабияк підіймає репутацію банків, створює умови для залучення нових клієнтів, що, відповідно, впливає на обсяг власного капіталу банку, а також його гнучкість.

Згідно з дослідженням PLOS ONE [20], інтеграція цифрових сервісів, а саме онлайн банкінгу, дає змогу віддаленим регіонам будь-якої країни, що до початку нової віхи діджиталізації мали проблеми з доступом до банківських операцій, мати позитивний досвід від взаємодії з банком, що потягне за собою залучення нових клієнтів, зростання обсягу капіталу, підвищення гнучкості та стабільності.

3.2 Пропозиції щодо посилення управління капіталом з урахуванням сучасних регуляторних вимог

В контексті постійних змін регуляторних вимог учасники банківського ринку як України, так і всього світу постають перед необхідністю адаптувати свої підходи до менеджменту капіталу. Основним драйвером цих змін є потреба у зміцненні фінансової стабільності та стійкості, відповідність національним та міжнародним стандартам, а також підготовка до потенційного настання усіх видів ризиків.

Впродовж цього підрозділу буде надано найбільш актуальні пропозиції з адаптації банків до нової регуляторної реальності.

У відповідності до регуляторних вимог, зазначених у Базель IV, перед банками постає необхідність у створенні або розширенні вже існуючих буферів капіталу з ціллю отримання захисту від несприятливих внутрішніх та, особливо, зовнішніх чинників.

Економічний спад, що почався через початок війни у 2022 році, змусив Національний банк України повністю переформатовати свої підходи до регулювання як банківського, так і фінансового сектору України, сфокусувавшись як на забезпеченні їх стійкості у короткостроковій та довгостроковій перспективах, так і на відповідності стандартам Європейського Союзу. Це передбачало більш жорсткі умови для ведення капітальної політики, зобов'язавши банки формувати контрциклічні буфери – інструменти для стримування кредитної експансії, що допомогло певною мірою знизити рівень спаду економіки України та навіть втримати на достатньому рівні стабільність банківських установ [22].

Визначною подією перегляду політики адаптації української економіки стала інтеграція одного з найважливіших етапів уніфікації з європейськими стандартами - CRD IV (Capital Requirements Directive IV). Ця директива передбачає послідовне зростання нормативу достатності капіталу, що, у свою чергу, допомагає покривати великоризикові активи.

Слід також зазначити, що були змінені і правила ведення звітності для банків, що інтегрувало нові стандарти прозорості, уніфікувавши цей аспект з Європейським Союзом.

Вищезазначені заходи описують нову стратегічну політику Національного банку України з підсилення та стабілізації банківського сектору, що, в свою чергу, наблизило нашу країну ще на крок до повної інтеграції в європейське економічне середовище, зміцнило довіру міжнародних партнерів та покращило інвестиційний клімат.

Пропонується розглянути досвід європейських банків, та їх цікавий кейс адаптації до регуляторних вимог.

Банки європейських країн досить цікаво підійшли до вищезгаданого питання, сфокусувавшись на інтеграції штучного інтелекту (далі – ШІ) у майже всі сфери своєї діяльності – від обслуговування клієнтів до прийняття кредитних рішень. Це значно підвищило ефективність менеджменту активами банку, швидкість обслуговування та дозволило приймати більш зважені рішення щодо управління ризиками. Не менш важливим плюсом є також і ознайомлення з актуальними регуляторними нормами, та їх проекція на поточний фінансовий стан банку, що дозволить прогнозувати вплив нормативних вимог на установу, а також змодельовати план заходів з їх задоволення.

Перейдемо до практичних кейсів інтеграції штучного інтелекту.

Розпочати пропонується з матеріалу компанії McKinsley [22]. Згідно нього, все більше і більше банків Європи проводять заходи з інтеграції ШІ шляхом впровадження централізованих моделей, що дозволяє залучати цю технологію на всіх рівнях установи, знижуючи операційні ризики, та підвищуючи точність прийнятих штучним інтелектом рішень.

Слід також відмітити використання генеративного ШІ з метою прогнозування динаміки фінансових потоків, що, згідно матеріалів Луї Томпсета, активно застосовується такими великими банками, як то ING та BNP Paribas.

Це рішення сильно впливає всесвітній досвід використання штучного інтелекту, розвиваючи його далеко не лише у банківській сфері, що несе безумовну наукову цінність.

На рівні банків впровадження саме такої моделі ШІ поліпшує роботу аналізу даних за допомогою Big Data, підвищуючи операційну ефективність та дозволяє краще адаптуватися до змін на банківському ринку.

Говорячи про перспективи, не можна не згадати і про ризики. В нашому випадку ми підніmemo тему етичності використання персональних даних клієнтів. Адже у визначенні кредитоспроможності дуже важко уникнути дискримінації чи упередженості у відношенні клієнта.

Саме тому, банк HSBC впроваджує етичні рамки для використовуваного штучного інтелекту, аби досягти повної прозорості та неупередженості в аналізі клієнтських даних, що, у свою чергу, дуже позитивно відображається на репутації та довірі до банку [24].

Чимало уваги у останніх редакціях регуляторних вимог було приділено захисту банків від атак на їх електронні сервіси, бази даних тощо. Адже це наражає на неабияку небезпеку дані клієнтів, фінансові ресурси банків, що у перспективі може мати негативні наслідки для всієї економіки, особливо якщо ми говоримо про великі банківські установи. Не слід забувати і про репутаційні ризики, які, у випадку «вдалих» атак не вдасться уникнути.

Розглянемо одні з найбільш гучних кібератак за останні роки.

Розпочнемо з атаки на систему передачі даних MOVEit, яка активно використовувалась американськими банками, а також найбільший пенсійний фонд США – CalPERS. Ця атака коштувала компанії, а, відповідно, і її клієнтам, близько 84 мільйонів доларів [25].

Видання Lumifi Cybersecurity [26] відмічає зростання атак на прикладний програмний інтерфейс (API), що використовується банками. Основними цілями хакерів є особисті дані клієнтів, викрадення яких суттєво погіршить репутацію та імідж банків.

Вищенаведені кейси відмічають термінову необхідність банків подбати про заходи кіберзахисту. Далі спробуємо виділити найбільш пріоритетні завдання з цифрової безпеки, як банк має розглянути.

Створення багат шарової системи безпеки дозволить протидіяти найрізноманітнішим видам хакерських атак, як то фішинг даних, пошкодження вірусами програмного забезпечення тощо. Інтегрувати таку систему варто використанням брандмауерів, програмами для виявлення вторгнень та подбавши про шифрування усіх даних банківської установи [27].

Практика інтеграції штучного інтелекту в контексті цієї роботи вже підіймалася, але без аспекту захисту та боротьби з кібератаками.

Практика впровадження ШІ не лише полегшує операційні процеси банку та здешевлює їх, але й значно підсилює обороноздатність банку від цифрових вторгнень [28].

Штучний інтелект має можливості на ранніх етапах хакерської атаки ідентифікувати її та провести комплекс заходів для захисту систем банку, аби мінімізувати або і взагалі хеджувати ризики.

Такі процеси досягаються впровадженням інструментів машинного навчання ШІ, що дозволяє виявляти та проаналізувати будь-які випадки аномальної активності у проведенні фінансових операцій, поведінці користувачів тощо.

Це допомагає у попередньому виявленні атак та відповідному реагуванні.

Дбаючи про навчання штучного інтелекту, не варто забувати і про підвищення знань та навичок персоналу банку [29].

Задля ефективної протидії будь-яким загрозам банку, не варто покладатися лише на апаратну частину. Навіть в епоху стрімкої діджиталізації, люди досі займають усі посади в банку та саме від їх знань, навичок та вмінь залежить становище банку у всіх випадках загроз та ризиків.

Саме тому правлінню будь-якого банку слід потурбуватися про рівень обізнаності персоналу щодо кібератак та послідовності дій реагування на них.

Для цього варто проводити регулярні тренінги та симуляції, щоб досягти гідного рівня кіберграмотності свого персоналу, та знизити ризик втрат від потенційних хакерських атак.

ВИСНОВКИ

В процесі написання кваліфікаційної роботи на тему «Управління капіталом банку в умовах цифрової трансформації та регуляторних змін (на прикладі АТ "Банк Альянс")» шляхом дослідження сучасних та перевірених часом джерел, аналізу фінансової звітності та актуальних нормативних вимог було отримано чимало дуже важливих як теоретичних, так і практичних результатів, що дають гарну можливість зрозуміти актуальну ситуацію у адаптації капіталу одного з найбільших банків України до нових трендів цифровізації та постійно змінюваних регуляторних стандартів.

Наступним пропонується ознайомитися з основними результатами дослідження.

Розпочати варто з теоретичної частини проведеної роботи, а саме з аналізу поняття «капітал банку».

Шляхом ознайомлення як з вже устаткованими, так і сучасними підходами до визначення поняття «банківський капітал», можна дослідити, які зміни відбувалися у макросередовищі та як вони впливали на капітальну політику, змушували банки шукати нові рішення у зміцненні своєї стабільності.

В розрізі теоретичної частини також були наведені пропозиції вчених щодо потенційних цифрових рішень для їх інтеграції банком з метою посилення його стабільності та розширення перспектив розвитку.

Відповідні результати підкріплюються науковими працями як вітчизняних, так і закордонних економістів.

Не менш важливою є аналітична частина цієї роботи.

Проведенням аналізу фінансової звітності АТ «Банк Альянс» було практично розглянуто вплив інтеграції цифрових рішень у діяльність банку, та виявлено, що впровадження мобільного банкінгу, розробка нових шляхів комунікації з клієнтською базою та підвищення рівня автоматизації ведення фінансової та

бухгалтерської звітностей, що, у свою чергу, підвищило позиції у відповідності нормативним вимогам.

Відповідний аналіз підкріплений фінансовою звітністю АТ «Банк Альянс» за 2019 – 2023 роки, які були отримані з офіційного сайту банку [17].

У контексті послідовного руху України до Євросоюзу та, як наслідок, проведення заходів з уніфікації вимог до банків та інших фінансових установ, було необхідно дослідити вплив такої політики на банки України, на прикладі АТ «Банк Альянс».

У розрізі підрозділу 2.3 розділу 2 «Аналіз капіталу АТ "Банк Альянс" в умовах цифровізації та регуляторного впливу за 2019-2023 роки» цієї роботи, базуючись на фінансовій звітності за аналізований період, було зроблені певні висновки, які полягають у позитивних для капіталізації банку результатах проходження випробування новими нормативними стандартами.

Останнім розділом цього дослідження є конструктивна частина, де були надані як теоретичні, так і практичні рекомендації щодо покращення системи управління банківським капіталом, підсумовуючи отриману інформацію з попередніх підрозділів.

Провівши аналіз праць сучасних вчених у сфері банківської справи, економіки та фінансів, були описані можливі шляхи підсилення капіталізації банку шляхом інтеграції штучного інтелекту, що допомогло б у автоматизації менеджменту ризиків та майже усіх фінансових процесів. Також наголошено на необхідності банків у розвитку та вдосконаленні власної кібербезпеки з метою хеджування ризиків атак ззовні та мінімізації негативних наслідків від них.

Ці рекомендації надавалися у відповідності статей, що знаходяться у відкритому доступі.

Значущість отриманих результатів пропонується розділити на конкретні сфери банківського сектору, чия діяльність безпосередньо підіймалася впродовж всього дослідження.

Щодо банків – у контексті цієї роботи були запропоновані конкретні заходи зі зміцнення стійкості та стабільності, а також модернізації капітальної політики та підвищення відповідності актуальним нормативним стандартам.

Регуляторний сектор також отримав рекомендації з оновлення власних вимог у відповідності до актуальної ситуації на банківському ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Довбенко, М. (2002). Тобін Джеймс. Економічна енциклопедія: в трьох томах. (С. Мочерний, Ред.; Т. 3). Видавничий центр «Академія».
2. Найт, Ф. (1921). Ризик, невизначеність і прибуток. Hart, Schaffner & Marx; Houghton Mifflin Co. (Оригінал опубліковано 1921 р.)
3. Kindleberger, C. P. (1985). International Capital Movements. Press Syndicate of the University of Cambridge.
4. Basel III: international regulatory framework for banks. (б. д.). Bank for International Settlements. <https://www.bis.org/bcbs/basel3.htm>
5. Про банки і банківську діяльність, Закон України № 2121-III (2024) (Україна). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>
6. Про затвердження Положення про порядок визначення банками України розміру регулятивного капіталу, Постанова № 196 (2024) (Україна). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0196500-23#Text>
7. Google LLC. Google Trends. <https://trends.google.com/trends/explore?date=today%205-y>
8. Feyen, E., Frost, J., Gambacorta, L., Natarajan, H., & Saal, M. (2021). Fintech and the digital transformation of financial services: implications for market structure and public policy. BIS Papers No 117. <https://www.bis.org/publ/bppdf/bispap117.htm>
9. International Monetary Fund (IMF). (2021). Stay Competitive in the Digital Age: The Future of Banks (WP/21/46). IMF Working Papers. <https://www.imf.org/-/media/Files/Publications/WP/2021/English/wpiea2021046-print-pdf.ashx>
10. Alexander, K., & Karametaxas, X. (2021). Digital transformation and financial inclusion. In Routledge Handbook of Financial Technology and Law (pp. 273-290). Routledge.

11. World Economic Forum. (2020). The Future of Financial Infrastructure: How Financial Services Will Transform in the Digital Age. https://www3.weforum.org/docs/WEF_The_future_of_financial_infrastructure.pdf
12. European Central Bank (ECB). (2021). Digital transformation and banking regulation. Occasional Paper Series. <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpops/ecb.op351~c46b57f061.en.pdf>
13. Diener, F., & Špaček, M. (2021). Digital transformation in banking: A managerial perspective. *Sustainability*, 13(4), 2032. <https://doi.org/10.3390/su13042032>
14. Feyen, E., Frost, J., & Gambacorta, L. (2021). Fintech and the digital transformation of financial services. *BIS Papers No 117*. <https://www.bis.org/publ/bppdf/bispap117.htm>
15. Zetsche, D. A., Buckley, R. P., Arner, D. W., & Barberis, J. N. (2017). Regulating a revolution: From regulatory sandboxes to smart regulation. *Fordham Journal of Corporate & Financial Law*, 23(1), 31-103. <https://ir.lawnet.fordham.edu/jcfl/vol23/iss1/2>
16. Prince Kwame Senyo, Kecheng Liu, John Effah, Digital business ecosystem: Literature review and a framework for future research, *International Journal of Information Management*, Volume 47, 2019, Pages 52-64, ISSN 0268-4012, <https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2019.01.002>
17. Офіційний сайт АТ "Банк Альянс". Alliance bank | Альянс банк. <https://alb.ua/uk>
18. Gherțescu, C., Manta, A. G., Bădîrcea, R. M., & Manta, L. F. (2024). How Does the Digitalization Strategy Affect Bank Efficiency in Industry 4.0? A Bibliometric Analysis. *Systems*, 12(11), Article 492. <https://doi.org/10.3390/systems12110492>
19. Schoenmaker, D., & Schramade, W. (2020). *Principles of Sustainable Finance*. Oxford University Press.
20. PLOS ONE. (2021). The Impact of Digital Financial Inclusion on Bank Performance. <https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0257767>
21. Національний банк України. (2022). Регулювання фінансового сектору України значно наблизилося до європейських стандартів.

<https://bank.gov.ua/ua/news/all/regulyuvannya-finansovogo-sektoru-ukrayini-znachno-nablizilosya-do-yevropeyskih-standartiv>

22. Buehler, K., Corsi, A., Weintraub, B., Jurisic, M., Siani, A., & Lerner, L. (2024). Scaling gen AI in banking: Choosing the best operating model. McKinsey & Company. <https://www.mckinsey.com/industries/financial-services/our-insights/scaling-gen-ai-in-banking-choosing-the-best-operating-model>

23. Thompsett, L. (2023). Evident AI report: Top AI banks revealed in annual index. Home of FinTech & Banking News | FinTech Magazine. <https://fintechmagazine.com/articles/evident-ai-report-which-banks-are-winning-the-ai-race>

24. Awada, A. (2023). How european banks are approaching generative AI adoption. International Banker. <https://internationalbanker.com/banking/how-european-banks-are-approaching-generative-ai-adoption/>

25. Aspach, K. (2023). 10 major cyberattacks and data breaches in 2023. Technology News For IT Channel Partners and Solution Providers | CRN. <https://www.crn.com/news/security/10-major-cyberattacks-and-data-breaches-in-2023?page=1>

26. Anderson, E. (2023). Cyberattacks on banks: 5 growing threats in 2023. Lumifi. <https://www.lumifycyber.com/blog/cyberattacks-banks-5-threats-2023/>

27. McKnight, D. R. (2023). 10 risks and cybersecurity strategies for banks in 2023. Crowe. <https://www.crowe.com/insights/10-risks-and-cybersecurity-strategies-for-banks-in-2023>

28. Atkins, L., Banerjee, S., Craig, L., Greis, J., & Hao, G. (2024). The cyber clock is ticking: Derisking emerging technologies in financial services. McKinsey & Company. <https://www.mckinsey.com/capabilities/risk-and-resilience/our-insights/the-cyber-clock-is-ticking-derisking-emerging-technologies-in-financial-services>

29. Bilodeau, N. (2023). Executive panel: Key banking cybersecurity developments for 2023. Fintech Futures. <https://www.fintechfutures.com/2023/03/executive-panel-key-banking-cybersecurity-developments-for-2023/>

30. Національний банк України. (2022). Регулювання фінансового сектору України значно наблизилося до європейських стандартів. <https://bank.gov.ua/ua/news/all/regulyuvannya-finansovogo-sektoru-ukrayini-znachno-nablizilosya-do-yevropeyskih-standartiv>

31. Blashchuk-Devyatkina, N., & Sebestyanovych, I. (2020). The Basel committee and its role in regulating banking activities. *Young Scientist*, 4(80). <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-4-80-59>

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А - ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ АТ «АЛЬЯНС БАНК» ЗА 2019-2023 РР

Додаток А1 - Звіт про фінансовий стан (Баланс) за 2019 - 2023 рр.

Найменування статті	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2019
АКТИВИ					
Грошові кошти та їх еквіваленти	2 091 735	1 049 498	1 161 292	570 001	307 444
Кредити та заборгованість банків	0	0	17 382	68 565	0
Кредити та заборгованість клієнтів	3 717 686	4 517 027	3 906 928	3 008 781	2 347 173
Інвестиції в фінансові інструменти	6 089 726	4 026 891	6 163 445	3 529 340	562 404
Похідні фінансові активи	11 086	6 400	0	0	3 646
Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток	283	5	5	313	450
Відстрочений податковий актив	44 736	45 588	5 208	3 304	1 202
Основні засоби та нематеріальні активи	82 005	68 412	68 239	37 820	37 159
Інвестиційна нерухомість	43 471	106 772	0	0	0
Активи з права користування	35 438	46 192	63 437	25 638	31 899
Необоротні активи, утримувані для продажу, та активи групи вибуття	123 874	92 149	67 539	67 539	0
Інші фінансові активи	143 536	143 301	13 234	24 869	162 082
Інші нефінансові активи	24 453	17 208	16 543	15 869	0
Усього активів	12 408 029	10 119 443	11 483 252	7 352 039	3 453 459
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ					
Кошти банків	700 145	2 100 000	2 100 058	1 056 593	1
Кошти клієнтів	9 377 065	5 857 144	7 697 311	5 181 466	2 860 617
Похідні фінансові зобов'язання	0	0	333	1 794	68
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток	3 202	48 924	38 862	91 100	10 770

Резерви за зобов'язаннями	72 227	40 343	25 888	18 356	6 679
Зобов'язання з оренди	35 930	57 126	66 224	27 036	31 603
Інші залучені кошти	268 965	397 071	283 964	41 710	0
Інші зобов'язання	571 879	337 819	85 193	320 348	46 134
Субординований борг	293 759	290 952	272 317	113 583	0
Усього зобов'язань	11 323 172	9 129 379	10 570 150	6 769 996	2 955 872
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ					
Статутний капітал	457 280	457 280	457 280	365 120	260 000
Незарєєстрований статутний капітал	64 931	61 083	0	92 160	105 120
Резервні та інші фонди банку	0	0	44 530	40 307	35 404
Нерозподілений прибуток / (непокритий збиток)	562 646	471 701	411 292	84 456	97 063
Усього власного капіталу	1 084 857	990 064	913 102	582 043	497 587
Усього зобов'язань та власного капіталу	12 408 029	10 119 443	11 483 252	7 352 039	3 453 459

Додаток А2 - Звіт про прибутки та збитки за 2019 - 2023 рр.

Найменування статті	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2019
Процентні доходи	1 447 583	953 037	728 633	481 526	392 426
Процентні витрати	-1 060 194	-1 114 413	-563 671	-293 435	-240 525
Чистий процентний дохід/(Чисті процентні витрати)	387 389	-161 376	164 962	188 091	151 901
Комісійні доходи	430 098	326 229	542 118	328 154	133 643
Комісійні витрати	-96 305	-38 349	-43 511	-24 378	-11 131
Чистий прибуток/(збиток) від операцій із фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	280 917	888 533	-108 689	-106 850	30 044
Чистий прибуток/(збиток) від операцій із іноземною валютою	74 075	154 422	558 163	211 064	33 727
Чистий прибуток/(збиток) від переоцінки іноземної валюти	-832	87 095	-30 267	-8 453	29 613
Чистий збиток від зменшення корисності фінансових активів	-301 899	-564 891	-276 973	-157 469	-39 193

Чистий збиток/(прибуток) від збільшення/(зменшення) резервів за зобов'язаннями	-31 885	-14 455	-7 532	-11 677	7 502
Чистий прибуток/(збиток) від припинення визнання фінансових активів, які обліковуються за амортизованою собівартістю	22 571	-156 217	-11 023	61	19 531
Інші операційні доходи	22 271	21 027	20 744	26 353	15 377
Витрати на виплати працівникам	-270 913	-227 572	-199 389	-154 502	-122 475
Витрати зносу та амортизація	-54 703	-54 088	-54 840	-29 221	-23 021
Інші адміністративні та операційні витрати	-304 669	-164 837	-149 779	-157 491	-107 105
Прибуток/(збиток) до оподаткування	122 895	95 521	403 984	103 682	118 413
Витрати на податок на прибуток	-28 102	-18 559	-72 925	-19 226	-21 870
Прибуток/(збиток) за рік	94 793	76 962	331 059	84 456	96 543
ІНШИЙ СУКУПНИЙ ДОХІД					
СТАТТІ, ЩО БУДУТЬ РЕКЛАСИФІКОВАНІ В ПРИБУТОК ЧИ ЗБИТОК					
Усього сукупного доходу	94 793	76 962	331 059	84 456	96 543
Прибуток/(збиток), що належить власникам банку	94 793	76 962	331 059	84 456	96 543
Усього сукупного доходу, що належить власникам банку	94 793	76 962	331 059	84 456	96 543
Прибуток/(збиток) на акцію від діяльності, що триває:	5,92	4,81	20,69	5,28	6,03
Прибуток/(збиток) на акцію, що належить власникам банку:	5,92	4,81	20,69	5,28	6,03

Додаток А3 - Звіт зміни у власному капіталі про за 2019 - 2023 рр.

Найменування статті	Належить власникам банку						Усього власного капіталу
	статутний капітал	емісійні різниці та інший додатковий капітал	незарєєстрований статутний капітал	резервні та інші фонди	нерозподілений прибуток	усього	
Залишок на 31.12.2018	260 000	0	0	29 844	111 200	401 044	401 044

Усього сукупного доходу:	0	0	0	0	96 543	96 543	96 543
Розподіл прибутку до статутного капіталу	0	0	0	5 560	-5 560	0	0
Розподіл прибутку до резервних та інших фондів	0	0	0	0	-105 120	-105 120	-105 120
Незареєстрований статутний капітал	0	0	105 120	0	0	105 120	105 120
Емісія акцій	105 120	0	-105 120	0	0	0	0
Залишок на 31.12.2019	365 120	0	0	35 404	97 063	497 587	497 587
Усього сукупного доходу:	0	0	0	0	84 456	84 456	84 456
Розподіл прибутку до статутного капіталу	0	0	0	0	-92 160	-92 160	-92 160
Розподіл прибутку до резервних та інших фондів	0	0	0	4 903	-4 903	0	0
Незареєстрований статутний капітал	0	0	92 160	0	0	92 160	92 160
Залишок на 31.12.2020	365 120	0	92 160	40 307	84 456	582 043	582 043
Усього сукупного доходу:	0	0	0	0	331 059	331 059	331 059
Розподіл прибутку до статутного капіталу	0	0	0	0	0	0	0
Розподіл прибутку до резервних та інших фондів	0	0	0	4 223	-4 223	0	0

Незареєстрований статутний капітал	92 160	0	-92 160	0	0	0	0
Залишок на 31.12.2021	457 280	0	0	44 530	411 292	913 102	913 102
Усього сукупного доходу:	0	0	0	0	76 962	76 962	76 962
Розподіл прибутку до резервних та інших фондів	0	0	0	16 553	-16 553	0	0
Залишок на 31.12.2022	457 280	0	0	61 083	471 701	990 064	990 064
Усього сукупного доходу:	0	0	0	0	94 793	94 793	94 793
Розподіл прибутку до резервних та інших фондів	0	0	0	3 848	-3 848	0	0
Залишок на 31.12.2023	457 280	0	0	64 931	562 646	1 084 857	1 084 857